СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 169. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 23. липня, 1927. VOL. XXXV. No. 169. Jersey City, N. J., Saturday, July 23. 1927. THREE CENTS

ЖАДАЮТЬ ВІД АМЕРИКИ ПОКИНУТИ НІКАРАҐВУ

ВСЕАМЕРИКАНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ КОНГРЕС ЗА ВІДКЛИКАННЄМ ВІЙСК.

ВАШИНГТОН, 21. липня. — Все-Американська Федерація Праці ухвалила нині одноголосно резолюцію за сейчасовим відкликаннєм американських війск з Нікараґви.

Резолюція каже, що доперва по відступленню американських війск з того краю буде населення того краю могло в повні вирішити свобідно свої справи. Резолюція висказує великий жаль з приводу присутности американських війск у Нікараґві.

СЕНАТОРИ ЗНОВА ДОБИВАЮТЬСЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ КОНГРЕСУ.

СЕНАТОР СМУТ НА КОНФЕРЕНЦІЇ З КУЛИДЖОМ.

РЕПИД СИТІ, Савт Дакота, 21. липня. — Сенатор Смут з Юти, предсідатель фінансового комітету сенату, відбув у літнім домі президента Кулиджа довшу конференцію та предложив президентови домаганнє скликати надзвичайну сесію конгресу для розглянення ріжних пильних справ, головно справи допомоги жертвам виливу ріки Місісипі.

Він предложив теж президентови плян свого комітету щодо дальшого обниження податків.

Секретар торговлі Гувер заперечив чутку, буцімто він збирається резиґнувати зі свого становища, щоби кандидувати проти Кулиджа.

КОМІТЕТ ДЛЯ СПРАВИ САКА Й ВАНЦЕТТІ ПОКІНЧИВ ПЕРЕСЛУХАННЯ.

ЗАСУДЖЕНЦІ ВЕДУТЬ ДАЛІ ГОЛОДІВКУ.

БОСТОН, 21. липня. — Сако й Ванцетті далі відмовляються від всякої їди. Визначний лікар оглянув їх та каже, що вони ще здорові.

Комітет, установлений губернатором Фулером для розглянення справи Сака й Ванцетті, вже покінчив переслухувати свідків і в понеділок буде вислухувати адвокатів та прокуратора.

Комітет Оборони Сака й Ванцетті плянував на 31. липня великий демонстраційний похід у північній части Бостону, але поліція не хоче на сей похід дати дозволу.

ВЛАСТИТЕЛІ КОПАЛЕНЬ КУПУЮТЬ МАШИНОВІ КРІСИ.

ЗБИРАЮТЬСЯ ОТВОРИТИ РОБОТУ В ОГАЙО В ПОНЕДІЛОК

КОЛАМБАС, Огайо, 21. липня. — Властителі копалень мягкого вугля збираються на всі способи ломати страйк робітників. Проголосивши, що вони починають працю в своїх копальнях у слідуючий понеділок, вони добули собі судову заборону проти виставлювання пикет робітниками, а рівночасно закупили машинові кріси нібито для охорони своїх маєтків.

ДЕМПСІ ЗНОВА ПОБІДНИКОМ.

ВЕЛИЧЕЗНА КУЛАЧНА БІЙКА ПРИ ЗДВИЗІ 80,000 НАРОДА.

НЮ ЙОРК, 21. липня. — У бейзболовім парку Американської Ліґи відбулася тут нині вечером у присутности 80,000 народа боксерська бійка межи бувшим тяжким чемпіоном світа Джеком Демпсі а бостонським моряком Джеком Шаркі. Бійка покінчилася побідою Демпсі.

Боротьба та була цікава з тої причини, що вона мала вирішити, хто буде битися в будучности з теперішним чемпіоном світа Юджіном Тані. Публика заплатила за вступ коло міліона долярів, — найбільша сума, заплачена досі за бійку, в якій не брав участи чемпіон.

Боротьба між головними противниками тревала 6 цілих виступів („равнд"). Оба билися завзято, не щадячи ні себе ні противника. В семім виступі Демпсі вдарив Шаркі лівою рукою в щоку так сильно, що сей покотився на землю та не міг устати. Шаркі протестував проти послідних ударів, як неправних, але роземний судя признав його правно побідженим.

ДИВНІ ПРИГОДИ ВІТРИЛЬНОГО КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК, 21. липня. — Нині заїхав до сього порту нарешті довго морськими урядниками вижиданий трищогловий корабель Кингсвей, про якого вже від кількох місяців ходили найріжніші страшні чутки.

Капітан корабля Лорі заявив урядникам, що вступили на корабель, що від самого початку подорожи минувшого грудня моряки заховувалися як бунтарі. Коли корабель приїхав до Секонде в Африці, капітан приняв на корабель нового кухаря, Мулята Ерла Бетиса, а рівночасно з ним і його жінку, без якої кухар не хотів їхати. Між нею а молодим німецьким корабельним машиністом Бадке скоро завязалася любовна афера. Бетис терпів якийсь час, але відтак став жінку остерігати, а коли вона його не слухала, він напав на неї з бритвою в руці та підтяв їй горло. По шістьох днях тяжкої муки вона вмерла.

Бетис пробував поповнити самовбийство, але моряки йому не дали. Бетиса арештовано, щоби його судити за вбийство, а других моряків як свідків.

АНГЛІЙСЬКІ ГАЗЕТИ ОСУДЖУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ В НІКАРАҐВІ.

ЛОНДОН, 21. липня. — В кількох англійських газетах появилася критика американської політики в Нікараґві. Вони підчеркують з вдоволеннєм американські протести проти присутности американських війск у Нікараґві.

ЛЯЦЬКИЙ ПОХІД ПРОТИ „ЛУГІВ".

Заходом місцевого священика о. Савчака та делеґата пов. централі „Лугів" В. Подобинського з Сянока підписано у нас і внесено до воєвідства що 15/4 ц. р. статути на заснований в Пелиній „Лугу" і це дало польській поліції нагоду виявити вповні пресловуту енерґію в напрямі тероризовання населення.

Недавно впав до села постерунковий і почав у ріжний спосіб страшити хлопців. На жаль, знайшлося кількох слабодухів, які, залякані, відпекалися своїх підписів на статутах. Очевидно постерунковий сейчас зробив протоколярне донесення, що на статутах „Лугу" нема власних підписів і супроти того старосто заборонило загальні збори товариства. Всеж таки знайшовся у нас хоч один В. Ліснак, що не настрашився погроз, а поспитав поліцая, чи є ще де в світі така держава, яка забороняла би своїм жителям закладати пожарні товариства. Влада хотіла би, щоби у нас була тільки одна „страж пожарна", якої члени на латинські свята пяні побилися до крови залізними топірцями, подерли на собі одяги та поломили залізні шеломи, чим доказали, на що саме польські „стражє" по українських громадах закладається.

Ми одначе від свого не відступимо і хочби нам і десять „стражей" накинули, то не спічнемо в наших заходах, доки не дібемося до заснования у нас „Лугу".

БЕЗГЛУЗДИЙ РЕКОРД.

Французький танцюрист Шарль Ніколя хотів показати у Барсельоні, який темперамент мають Французи. Він танцював 10 днів без упину, відпочиваючи після кожної години три хвилини. Поліція гляділа на цього вихилястого дервіша 10 днів спокійно, заки не заборонила йому продовжати своє видовище.

ЗЛОЧИНЦІ В ЗВІРИННОМУ СВІТІ.

Оксфордський біольог Гокслей видав довшу працю про злочинців у звіринному світі. Він думає, що серед звірів трапляються таксамо злочинні натурки, як і серед людей. Приміром у зоольоґічних садах бачили, що бузьки і подібні великі птахи нарочно допускалися вбивства. Таксамо пчоли, коли розлютяться, то перемінюють ся у справжніх злочинців. Льомброзо каже, що в Абісинії траплялися навіть випадки, що вівці і кози, які привикли їсти каву, відзначалися нахилами до злочинів.

КНИГА ЖИТТЯ.

Радянський уряд має намір завести в кождім селі спеціяльні книги при сельрадах, де кожний голова родини вписував би всі інформації про себе та своїх членів: від дня уродин, шлюбу, військової служби, податків, урядових повідомлень аж до стану свого господарства. З такої книги можна би довідатися, хто має право голосувати, скільки хто має худоби, які шкоди, що куплено та продано — просто все життя людини та політично-суспільно-економічний стан країни. Ідея гідна найбільших мрійників людства! Треба тільки всіх навчити писати, виховати в них сильну дисципліну і... майже літературний талант. Або розділити всіх письменників і публіцистів по селах, щоби зранку до ночі ходили по хатах і після щирої розмови переносили всі факти в денник.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПРОЩАЛЬНИЙ ВИСТУП?

Визначний варшавський артист Вл. Ярач приїхав на гостинні виступи до львівського театру. Успіх його був повний як театр. Аж ось безпосередньо перед прощальною виставою артист щез. І то щез із сцени, переодягнений до своєї ролі, на 10 хвилин перед початком вистави. Лишив у своїй роздягальні лист до одної артистки, перстень для передачі своїй доньці і... мов камінь у воду. Ярач був невраcтеніком, недавно пережив любовну трагедію, пробував уже покінчити самовбивством, уживав сильних наркотиків — про все це знали в театрі. Але ніхто не сподівався, що можна із сцени вийти на вулицю і щезнути, мов особа за кулісами перед очима глядачів. Шукають усі: поліція, детективи, приятелі; талановитий актор обдумав останній свій виступ дуже ефектовно.

По чотирох днях Ярача віднайшли в однім підозрливім ресторанчику майже зовсім непритомного. Що він робив 4 дні, невідомо; який характер мав його непритомний стан, невідомо; причина його утечі — невpaстенія на тлі любовного розчарування. Артист рішив виїхати до санаторії.

АПАРАТ ПРОБУДЖЕННЯ ЖИТТЯ.

В інституції кримінальної медицини у Відні др. Ензеймеґер робив цікаві експерименти із своїм новим чудодійним апаратом. До цього часу він уживав його для штучного віддиху при потопельниках, яких добули з води, — цими днями він перевів цікавіший досвід: до анатомічної салі доставили труп 40-літньої жінки, яка скочила з III-го поверха і по дорозі до шпиталю вмерла. 4 год. пізніше д-р Ензеймеґер при помочі електричности зробив помершій масаж живота і впустив соляний квас у жилу руки. Кров почала кружити, а живчик бити. Померша не воскресла, але експеримент доказав, що у випадках припиненого обігу крови, навіть у трупів, можна оживити серце в кілька годин пізніше.

ЩЕ ВІДГОМІН УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ВІЙНИ.

В перших днях листопада 1918 року команду стації Підбірці біля Львова обняв на приказ Начальної Команди у Львові підстаршина Української Галицької Армії Василь Добрянський. Між іншим він мав відбирати зброю від тисячів жовнірів австрійської армії, що безладно вертали зі сходу домів. При відбиранні зброї, коли один з повертаючих, Пилип Прус, учитель з Кендерівців коло Каміньки Струмілової, не зважаючи на завізвання, не хотів віддати зброї, а ще й загрозив револьвером, Добрянський вистрілив і убив його на місці. За це прокураторія виготовила йому акт обвинувачення за злочин морду з §. 134 к. з.

Дня 14. і 15. жовтня 1926 р. відбулася розправа перед судом присяжних і його засуджено за злочин убийства з §. 140 на чотири роки тяжкої вязниці. Проти цього засуду оборонець адвокат д-р Лев Ганкевич вніс зажалення до Найвищого Суду у Варшаві. Дня 11. лютого 1927. р. відбулася розправа перед Найвищим Судом у Варшаві, який прихилився до зажалення неважности, ухилив вирок львівського суду й переказав справу до поновної вже розправи звичайним судом у Львові.

Дня 22. червня ц. р. відбулася розправа перед звичайним трибуналом, у склад якого входили радник Байорек, Коман і Завістовський. Обвинувачував прокуратор Бізуп, боронив д-р Лев Ганкевич. По цілоденній розправі трибунал засудив Добрянського за вбивство на кару 14 місяців вязниці і приноровив до неї амнестію, так, що Добрянський вийшов відразу на волю. Це мабуть уже остання розправа по 8 довгих роках з тих, що за основу мали події з українсько-польської війни.

ПАМЯТНИК ГЕРОЯМ.

Дня 12. травня ц. р. в селі Черникові, тернопільського повіта, відбулося святочне відкриття памятника полягшим з тої громади в світовій і українській визвольній війні — при масовім здвизі народа околичних громад та „Лугів". Посвячення памятника довершив місцевий завідатель о. Побережний у присутности двох священиків. Отець Побережний виголосив коротку промову, в якій звеличав погибших за кращу долю українського народу та взвав присутних, аби память про них оставала на віки в серцях українського народу. Памятник здвигнено серед села біля церкви, з теребовельського каміння, а на ньому на синіх таблицях видніють імена героїв. Присутних було 150 душ.

ШЛЮБНІ РОКОВИНИ.

Часом дехто бажавби знати, які то коли припадають шлюбні роковини. І так: Першого року паперові; другого року — полотняні; третього року — шкіряні, пятого року — деревяні; двацять пятого — срібні; пятьдесятого золоті.

КАРЛО ХОЧЕ БУТИ КОРОЛЕМ

ПРОГОЛОШУЄ СВОЄ ПРИНЯТТЄ КОРОЛІВСЬКОГО ТИТУЛУ

ПАРИЖ, 21. липня. — Бувший наслідник румунського престола Карло, котрого свого часу позбавлено прав до наслідства за його явне скандальне життя, дав до зрозуміння представникам американських газет, що він не зрікається своїх прав до наслідства, уважається далі одиноким правним наслідником свого батька на престіл Румунії та що він скоро поверне до Румунії обняти правління.

Тимчасом у газетах, інспірованих румунським урядом, проголошено послідний лист покійного румунського короля Фердинанда до Карла, в якім Фердинанд просив Карла не підносити своїх прав до румунського престола та не втручувати краю в воєнну халепу.

Румуни в Парижи кажуть, що реґенти не вдержуться довго при правлінню, бо нібито нарід хоче Карла. Зате з Румунії телеграфують, що Карлова партія в Румунії дуже мала та що вона не може навіть зібратися на відвагу почати якийсь рішучий крок для відзискання престола для блудного королівського сина.

ПОХОРОНИ ПОЛІСМЕНІВ, ПОГИБШИХ ПІДЧАС ЗАВОРУШЕНЬ. У ВІДНИ.

ПОХОРОНИ ВІДБУЛИСЯ БЕЗ ДЕМОНСТРАЦІЙ.

ВІДЕНЬ, 21. липня. — В присутности австрійського президента Гайніша, канцлера Зайпля та начальника поліції похоронено нині 5 полісменів, що згинули підчас заворушень у „червону пятницю" минувшого тижня. Похорони відбулися спокійно. Одиноку промову на гробі виголосив католицький священик.

В суботу відбудуться похорони других 30 жертв заворушень.

Австрійський представник у Парижи пояснив віденські заворушення як вислів подражнення народа через зле економічне положення. Фабрики міста не йдуть, як треба, бо не мають капіталу. Селянство потребує капіталу для поправи рільництва. Гроший добути тяжко, і тому в населенню панує невдоволення, яке легко доводить до роздражнення.

ЯПАНСЬКІ РОБІТНИКИ ПІДНОСЯТЬ НЕБУВАЛІ ПРЕТЕНСІЇ.

ЖАДАЮТЬ ВІДШКОДОВАННЯ ЗА ПРОДАЖ ПІДПРИЄМСТВА.

ТОКІО, Япан, 21. липня. — Робітники Ніпонфон Грамофон Ко., що виробляє грамофони й грамофонові плити, довідалися, що властителі продали підприємство американській грамофоновій компанії Коломбія та вислали сейчас до свого підприємства делеґацію з протестом проти продажи. Якби продаж уже довершено, вони зажадали пів міліона єнів відшкодовання.

Властителі жадань робітників не сповнили, а замісць сього замкнули фабрику.

ПОЛЬЩА ЗНОВА ІНТРИГУЄ.

ПЛЯНУЄ НОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАРШАВА, 21. липня. — Польський уряд покликав до Варшави своїх представників до балтійських держав, до Туреччини, Чехословаччини та Німеччини, щоби нарадитися над скликаннєм якоїсь нової конференції. Польський представник у Москві був сими днями в Варшаві.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ВИТАЮТЬ ПІЛСУДСЬКОГО.

ДАЮТЬ ЙОМУ ПРЕЗЕНТИ, АЛЕ МАЮТЬ КЛОПОТИ З ПРИВІТОМ.

ВАРШАВА, 21. липня. — У палаті маршалка Пілсудського звилася нині делеґація 600 Поляків з Америки, які недавно приїхали сюди на відвідини рідного краю. Делеґація вручила маршалкови в дарунку гарно вироблену шаблю.

Підчас привитання мала промовляти панна Янушевська з Дітройту, але застрягла підчас промови. Пілсудський став їй помагати, але се нічого не помогло, бо панночка росплакалася та не могла докінчити привіту.

ВАТИКАН РОЗГОВОРИВСЯ ПРОТИ АМЕРИКИ.

НАЙШОВ В ЇЇ ФІЛЬМАХ СМЕРТЕЛЬНУ ОТРУЮ.

РИМ, 21. липня. — Осерваторе Романо, офіціяльний орган римського папства, помістив нині напад на американський фільмовий промисел. Приводом до сього малоби бути ніби донесенне, що Америка хоче давати також повчаючі фільми. З того приводу папський орган уважає за потрібне остерегти Европу перед смертельною отруєю, яка міститься в американських фільмах.

У чому саме лежить ся смертельна отруя американських фільм, сього папський орган виразно не каже. Догадуватися тільки можна, що в американській матеріяльній висшости. „Америка, каже папський орган, ставить хмародери, але ми, Европа, ставимо катедри. В нас є стара цивілізація, яка богато ліпша від американської, ново придуманої.

„Американські фільми, свідомо чи не свідомо, пхають у нас смертельну отрую, яка мусить мати поважні наслідки для нас. Тому ми мусимо стерегтися. Най Американці держать свою матеріяльну висшість. Ми хочемо задержати свою духову висшість".

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ПОЛЬСЬКИЙ ПАПА" БОРОНИТЬ ТАКОЖ ПЕРЕМИСЬКОГО БІСКУПА

Як видно з поданої в сьому числі статті якогось священика до львівського Діла, старий край теж має клопоти з польонофільською політикою своїх уніятських епископів. Ходить тут о зовсім льояльні протести ріжних українських уніятів з перемиської епархії проти польонофільської політики епископа Коциловського. Протести сі виступали головно проти політики сього біскупа в справі целібату. Справа по своїй суті певно моглаби мати богато менче ваги, якби Українці були політичними господарами своєї землі. З огляду на те, однак, що західна Україна стогне тепер під польською кормигою, а Польща вживає всяких способів для знищення українського племени та випертя його з української землі, ба навіть у тій цїли ввійшла в спілку з папським урядом у Римі, справа, по думці старокраєвих уніятів, має далекосягле значінне для цілого українського народа.

На протести українських уніятів, піднесені, як видно, з льояльностю вірних католиків, римський папа відповів грубим фарисейством. Він каже, що перемиський епископ заводить целібат не силою, але „добровільно". Мовляв, хто хоче висвятитися в целібаті, той може, а хто не хоче, той може женитися. Правно воно ніби й так. Але фактично воно зовсім інакше. І папа знає, що воно є інакше. І власне в тому фарисейство. Кождому відомо, що коли католицька церковна влада та польський державний уряд, від яких залежить вся каріера будучого уніятського священика, заявляться за целібатом, то хоча вони целібату примусово не заведуть, їх згідна заява за целібатом має тільки фактичної сили, що й заведенне примусового целібату.

Українці знають, що того рода „добровільний" натиск на уніятських студентів теольоґії буде мати той наслідок, що студенти для каріери, для масних парохій, для фіолетів, для пелерикок і мітр будуть ломати свої найсвятійші переконання та найбільше природні стремління. Се може скінчитися тільки зломаннем людських характерів. Се знають і Поляки, і се певно знає „польський папа". Але їм про се байдуже, їм такого треба, бо власне такі зломані й сподлені душі будуть найкраще служити чужим панам у Варшаві й Римі.

РИМ ПРОМОВИВ.

(Стаття зі священичих кругів).

На всі меморіяли, протести й віча в справі целібату Рим роками мовчав. Цю сфінксову мовчанку в нас ріжно собі пояснювали. Загально вважали її за злий знак. Тепер уже ясно, що Рим тільки чекав відповідної нагоди, щоби сказати своє слово — куди сумніше для нас, ніж можна було сподіватися. Перемиські громадяни подали скаргу на еп. Коциловського до Риму, вимагаючи його усунення. І ось цю нагоду вибрав собі Рим, щоби відповісти на всі меморіяли, прошення й протести в справі целібату.

Не вислухавши нікого з тих, що підписали скаргу, Рим не тільки обчистив еп. Коциловського з усіх 28 закидів, які перемиські громадяни піднесли проти нього, але ще й до того вихвалив його — за **„світлу ревність"**. Скаргу папа передав Конґреґації для Східної Церкви й вона справу вирішила. Це її рішення в формі листу до варшавського нунція видруковане в останньому числі перемиських „Епархіяльних Відомостей". Говориться там, що ціла та скарга, „як і попередні до неї подібні, є в значній части вислідом непорозумінь між малою частиною вірних і клиру а Епископом". А причиною тих непорозумінь є целібатські зарядження Епископа: „цей закид є для підписаних на скарзі, або радше для інспіраторів рекурсу найголовнішим, та що справа, котру в ньому порушується, є головною причиною цілого цего рекурсу". Відтак слідують такі слова:

„Це не перший раз шлеться в тій справі до св. Конґреґації і до Апостольського Престола прошення, рекурси чи протести. Віддавна вже вороги целібату спричинили і піддержують цю злощасну і недорічну агітацію умів у перемиській дієцезії, поза нею, та й дуже далеко від неї.

„Тому то отся Св. Конґреґація узнає і засвідчає, що Преосв. Перемиський Епископ, своїми розпорядками виданими для своєї духовної Семинарії, не нарушив в нічім ніякого загального права Східної Церкви, ані стану річий, що його дотепер признавала Апостольська Столиця. А якщо Перемиський Епископ, дозволеними способами, у свойому старанню о своїх питомців оказався прихильним радше за таким осередком, у котрому ті питомці, що хочуть без жадного примусу, свобідно і з власної волі лишатися в целібаті, приготовитися до священства і отримати св. Тайну священства в безженному стані, могли би одержати виховання відповідне їхній аспірації і совершеннійше по їхнім власним бажанням, якщо отже Перемиський Епископ взяв і бере собі до серця це їх совершеннійше духовне виховання,— першими, що повинніб тішитись і бути гордими з цего, є саме ті світські вірні, підписані на скарзі, і всі світські добрі католики перемиської Епархії і зпоза неї, бож вони якраз є тими, що перші мають зазнати добродійства від цего клиру, котрий, якщо вповні відповість старанням і церковному вихованню, яке Епископ подбає дати йому по мудрим приписам Церкви, стане непохитним і ревним, стане вповні відданим душпастирству, та готовим на повну жертву з себе і всіх своїх сил, на славу Бога і на спасення душ ближніх.

„Тому то Апостольський Престол і отся Свята Конґреґація, котра вже перше знала і добре знає все, що Епископ Коциловський зробив і запорядив у своїй Епархії щодо своїх вірних, щодо Товариств і Інститутів виховавчих, добродійних і релігійних, щодо Братцв, щодо Інститутів церковних і клиру, щодо Капітули, а особливо щодо духовної Семинарії, мусить засвідчити і засвідчає отсим, що він у всім тім не зробив нічого, що противилобся законам Церкви і розпорядкам Апостольського Престола".

Мабуть Конґреґація перечислилася в своїх міркуваннях! Її вирішення не тільки що не принесе успокоєння для розбурханих уніятських душ у Галичині, але навпаки, стане в ряді тих чинників, що в останніх часах безнастанно підгризають коріння унії. Ми не привикли, щоби церковна власть — ізза нашої політичної немочі — поступала з нами так, як політичні чинники, напр. рада амбасадорів. Через довгі віки досвідчували ми на собі „Кругом неправду..." та заедно мріяли про правду й справедливість — і стали дуже вразливими на всякі прояви політичного лукавства і крутійства. Щ нам живо перед очима стоїть розігнання цілої перемиської духовної семинарії, бо питомці не хотіли згодитися на целібат, а тут Конґреґація говорить, що еп. Коциловський заводить целібат „без жадного примусу, свобідно і з власної волі" питомців, боротьбу проти **обовязкового** целібату (проти добровільного целібату в нас ніхто не виступає!) називає „злощасною і недорічною", а цілу справу представляє так, мовби еп. Коциловський не заводив обовязкового целібату і нічим не нарушив „загального права Східної Церкви"... Це ділає руйнуючо!

Кождий тямущий зрозуміє, що тим письмом Рим **затвердив целібат** у нашій церкві.. Покищо тільки явно признав його та похвалив, а канонічна формула згодом вже найдеться. Виходить, що також у львівській архієпархії целібат не дасть довго чекати на себе. **Консеквенції ясні на всі боки...** Митрополит, тому, що не завів целібату, стратив у Римі всяке значіння. Там певно пояснюють собі його поступок тим, що він не хотів утратити своєї популярности й „продався вулиці"... Бажало собі духовенство й робило заходи, щоби суфраґаном митрополита іменовано його брата, ігум. Климентія. Ніщо з того! В Римі противний вітер віє... Прийде якийсь із „нової школи", що відзначатиметься „світлою ревністю", яка в нашій суспільности, як учать приміри, дістане зовсім не таку світлу назву. Ось тут ми при властивій траґедії. Якось наші політично-церковні відношення до Риму зачинають укладатися подібно, як наші політично-суспільні відношення до Варшави. Хто для нас найгірший, цей (напр. „хлібоїди") там найліпший. Сумно, тай годі!

А всеж таки одна потіха! Митрополит програв — але й виграв. Програв паперові, ефемеричні вартости, а виграв життєві й історичні. Скількиж то — задля його походження — підношено проти нього підозрінь, наклепів у приватних розмовах і навіть у публікаціях?! А тепер ця справа вирішена — не словами і не суддями, але **самою історією.** — („Діло").

ЯК ПРАЦЮЮТЬ СЛАВНІ ЛЮДЕ?

Кождий чоловік виробляє в собі деякі спеціяльні звичаї щоденної праці. Головно люде умової праці розвивають у собі спеціяльні методи, що є характеристичними прикметами їх творчости. Так прим. Сократові ученики оповідали, що їх учитель, як задумався, то ставав неповорушно на однім місці, з котрого не рушався годинами, доки не розвязав питання, яке не давало йому спокою. Сенека також глибоко задумувався, але робив це в ліжку, тепло обкритий, бо скоро перестуджувався і тоді почувався нездібним до думання. Спокою в ліжку потребував при своїй праці також релігійний реформатор Кальвін і композитор Росіні, а також гуморист Марк Твен, який казав, що найліпші і найвеселійші думки приходять йому тоді до голови. Юлій Цезар умів працювати в кождій позиції і в кождій порі, як підчас подорожі, коли був сам, так і в товаристві. Коли мав щось написати, робив це негайно, не відкладав на пізнійше. Таксамо Ціцеро записував свої думки відразу, тоді, як повставали, але не сам а його ученики, які товаришили йому. Оригінальний звичай мав цісар Авґуст, а саме не хотів чи не вмів творити инакше, як лише тоді, коли сидів у ванні. Але його „купелеві" поезії не заховалися до наших часів. Святий Хризостом призвичаївся працювати лише в присутности образу св. Павла, який одушевляв його. Св. Бернард потребував краси і грози природи, які додавали йому сили до праці. Тому відбував довгі прогульки, заки взявся до праці. Про Ґетого звісно, що як диктував якусь працю свому секретареві, то похожав сюди й туди по своїм малім кабінеті, а руки держав звичайно ззаду на вхрест. Про Шіллера звісно, що спеціяльно мав вплив на нього запах надгнилих яблок; побуджував його до праці. Тому все в шуфляді держав два такі яблока. Зате на Ґетого такий запах мав зовсім противний вплив. Коли раз, у неприсутности Шілера, станув перед його бюрком і почув запах зігнилих яблок, зробилося йому недобре і мало не зімлів. Не міг ніколи зрозуміти, як Шілер може любити такий запах. Є такі, що можуть працювати лише в ночі. До тих належав кардинал Рішельє, що вечером спав три години, потім уставав і працював цілу ніч, а в девятій рано клався до ліжка і спав до полудня. Бальзак спав звичайно до півночи, а від півночи до рана працював. Композитор Глюк штучно робив з дня ніч, заслонював вікна та засвічував великий канделябр, якого світло конечне було йому до праці.

НЕ РОЗРІЖНЮЄ, ЩО ТАКЕ МАСЛО, СИР І СНІГ.

У південній Сербії, в селі Плосниці, жиє старий дивак — мусулманин, який не робить ніякої ріжниці між сиром, маслом і снігом. Зимою, коли впаде сніг, бере той дивак шматок хліба й не мастить його маслом, як другі люде, лише снігом. Каже, що сніг таксамо поживний як масло й їсть такий хліб з великим смаком. Старається й усіх селян переконати, що то найліпша й найвидатніша страва. Тому, що той мусулманин багатий, не хочеться вірити, щоби живився самим хлібом і снігом.

Р. Бальтаці.

ШРІТ

Старші люде пригадують собі ще дуже добре ті часи, коли то в лісистих і гористих околицях жило богато опришків і бандитів,які непокоїли ці околиці. Мій батько, що був торговцем дерева, тому богато подорожував, любив нам розказувати ріжні історії і пригоди, які приключилися йому або приятелям. Найбільше вражіння зробило на мене оповідання про пригоду дядька Ґаспаро. Тому я затямив собі його дуже добре, геть із усіми подробицями.

Дядько Ґаспаро був сільським лікарем. У цілій околиці лікував він, тому мусів як день так ніч їздити по сусідніх селах. Села ті відділені були від його рідного села густими лісами. Дядько Ґаспаро любив жартувати, говорив не богато, а посвятився зовсім для хорих. Коли переїздив селом своїм возом (а віз той знали всі), то люде вибігали на поріг поздоровити його і просити в нього поради. Бо ледви чи була яка хата, в якій він не злагіднював би болів і не додавав би розради. Діти називали його „дядьком". А він майже всіх їх знав від народження, бо помагав при цьому. В кишенях мав повно флящинок із лікарствами і коробочок із піґулками. Роздавав їх даром. Була там і масть, яка ще нині — трицять пять літ по його смерти — доказує чудес. Колиб був умів вихіснувати цю масть, то був би стався богачем. Але він умів лише роздавати даром цю масть. Скільки разів він переїздив через ліс, ніколи не приключилася йому ніяка пригода, бо навіть опришки шанували його. Але що він був зданий сам на свою власну оборону, то все на мандрівці мав при собі набиту шротом зброю. Один-одинокий раз прийшлося йому покористуватися тією зброєю.

У возі зломилося йому колесо, тому дядько виїмково їхав конем. Дорога була далека, а як вертав до дому, вже давно запала була ніч. Старався скоро переїхати лісом. Нараз із темряви вискочив бандит і схопив коня за поводи. Кінь станув дуба. При слабому місячному світлі з трудом можна було пізнати, що той чоловік зачорнив був собі лице, а ширококрисий повстяний капелюх натиснув бундючно на чоло.

— Гроші або смерть! — крикнув він.

Він думав, що перед ним якийсь богатий арендатор, що з повним гаманцем вертає з базару.

— Олово можеш дістати — відрубав дядько Ґаспаро і вицілив у розбишаку. Цей заточився взад із криком і пропав у лісі.

Мій дядько не був базікалом, тому нікому не розказував своєї пригоди. На другий день сидів у своїм кабінеті і поладжував справи пацієнтів. Нараз поміж чекаючими побачив якогось чоловіка, що досі ніколи ще не заблукався був до його ординаційної кімнати. То був Рікардо, якого люде прозвали були „пророком". Рідко коли можна було бачити його, а навіть ті, що потребували сумнівної роботи, звичайно не радо зачинали з ним. Але тому, що крім його ворожбицтва годі було сказати про нього щонебудь злого, то думали, що він жиє з дарунків, які вдячні хорі лишали в його скромній хатчині.

Він ждав спокійно своєї черги. Потім увійшов до робітні лікаря.

— Подивіться, сіньор Ґаспаро, — сказав він — що мені приключилося вчора вечером на ловах.

— Вечером? На ловах? Відколиж то ти займаєшся ловами?...

— Мій Боже, таж чоловік мусить жити, пане доктор... Отже, я сидів на дереві, ждав на звірину. Нараз вистрілив інший мисливець, що незамітно зачаївся був біля мене. Весь набій попався мені в лице. На щастя нічого не сталося очам, але я сам подіравлений наче решето...

Операція тревала майже пів години. Лікар совісно видобував одно за одним зеренце шроту зі шкіри жертви, що заводила під небеса. Поклав шріт у мисочку, що стояла на його бюрку. — „Пятнацять, шіснацять, сімнацять, двацять..., так, тепер маю їх усі назад!" — сказав лікар і перевязав лице пацієнтові.

— Ох, пане доктор, — сказав Рікардо вдячно — ви мені зробили велику прислугу. Я вам її ніколи не забуду. Кілько маю заплатити?

— Нічого, Рікардо, зовсім нічого! Яж казав: „Тепер маю їх усіх разом!" Шріт був мій, ти приніс мені його назад і з нами все в порядку. А що я всадив їх тобі, то мусів також добувати в тебе.

— Сіньор Ґаспаро, я вас не розумію...

— Ой так, так! Подумай лише трохи. Я був тим мисливцем, а мій набій поцілив тебе. Дерево, що ти виліз був на нього, то були віжки мого коня.

— Та бож ви, пане доктор, усе їздите возом! — заводив зломаний Рікардо.

Я їзджу, як мені подобається. А тепер, приятелю, скажу тобі щось: Як іще колинебудь трапиться який напад у лісі, то я знаю, куди треба післати жандармів. Цей раз іще дарую тобі, тому що ти так гарно приніс мені назад мій шріт. Та другий раз уважай, а то ще тебе зовсім інакше назначать, ніж шротом.

Переклав **Ст. Вовк.**

НАГОВОРНА ВОДИЦЯ

(Народна казка).

А чули ви, мої дороґенькі, про наговорну водицю? Ні! О-то диво!

Наговорною водиця прозивається, а якаж вона цілюща ота водиця — матінко! Від усього помагає. Ось послухайте но, як вона мені помогла. Та щей як помогла — ліпше не треба. Послухайте, як діло було.

Ото я зі своїм старим за молоду ой як добре вік прожила, а під старість візьми, та щось з ним і приключись непотрібне— такий суперечний старий став, що не приведи Господи... Ти йому так, а він тобі он як... Ти йому слово, а він тобі два... Ну тай я-ж, мої дорогенькі, не з тих — він два слова, а я пять... Він пять, а я десять... Отож така катавасія у нас підніметься, що хоч святих з хати виноси... А розбиратись почнемо — винуватця нема!

— Та з чогоб це у нас, старенька? Га?!

— Та все ти непотреба, суперечний... все ти!

— Та годі-бо! Чи я-ж? Не ти часом?! Бо з довгим язиком...

— Не я, а ти...

— Ти, а не я.

Тай знов катеринка закрутилась.

І до того вже пішло, мої дорогенькі, що як тільки з печі старий ноги спустить рано, все обертом ходить, хоч з хати геть тікай. Та спасибі — одна старушка надоумила — недалеко від нас тут одна така жила. Слухала ото вона, слухала, тай каже:

— Маринко, що це в тебе зі старим все не до ладу? Пішлаб ти, каже, моя дорогенька, до старця на гору. На водицю старий шепче, людям помагає... Та вже поможе й тобі.

„А й справді, гадаю, піду я до нього, ніхто як Біг..."

Пішла ото я до старця. Дивлюсь — хатинка як билинка, одним вікном світить. Я в віконце постукала, і вийшов старець. Низенький такий... худесенький, а сива борідка цапом...

— Чого, каже, раба хочеш?

— Та ось, кажу, дідусю, у мене все зі старим моїм, поможіть...

— А підожди трохи, каже.

І виніс він, матінки ви мої, водиці в жбанці, та проти мене над водичкою пошептав... От з місця не зійти, коли неправду кажу. Хрест положив, перелив водицю в флящинку тай каже:

— Ось, раба, як до дому прийдеш, та твій старий розкудахчеться, то возьми водиці сеї сьорбни, але не плюй і не ковтни, а з молитвою до Ісуса тримай в роті, аж поки він не угомониться... все добре й буде. Поклонилась я старцю, взяла флящинку, та мерщій до дому. Тільки це я ніженьку через поріг занесла, а старий мій себе не памятає. А він у мене любив дуже чаювати, все з тим самограем возиться бувало, а тут я трохи припізнилась. Він з печі до мене:

— Оці мені баби цокотухи! Підуть кудись тай проваляться...

А я, матінки мої, водички зараз і сьорбнула, так як старець казав, не плюну й не ковтну а молитву до Христа творю з водою в устах. Дивлюсь — замовк мій старий! От, думаю собі, яка та водиця цілющая. Заховала водичку за образи, а сама давай мерщій самограй роздувати, та якось і загреміла трубою... А у старого очі на лоба полізли... себе не чує:

— Ото ще вовкулака недотепна... не тим кінцем руки встромлені...

А я опять за водичку... сьорбнула, тримаю... Замовк мій старий знов.... Ну й що ви скажете, мої дорогенькі! З того часу пішло у нас тихо та гладко як у Бога в усі. Він за лайку, а я за водицю... Все пішло як по писаному. Он що вода наговорна робить! А старий мій, царство йому небесне, високий та силющий страх який. Оцю стіну лобом міг би пробити... І отака флящинка води оту машину стримувала. Он воно яка сила у тій самій воді наговірній.

Переповів **Василь Макуха.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГУРТУЙМО СВІЙ НАРОД, НЕ ШУКАЙМО ЧУЖОГО.

Коли тепер ведеться дискусія за те, як зеднувати як найбільше людий до справи Сиротинця при У. Н. Союзі та як зібрати як найбільше гроша на сю ціль, то не від річи буде мені додати, що наші люди часто непотрібно заходяться коло чужих людий, щоби приєднати їх для свого діла. Я пригадую собі, як декому з наших Українців з Вилкс Баре, що збиралися будувати місцевий сиротинець, впала гадка приєднати до справи декого з Поляків. От і жінка одного з місцевих наших парохіяльних урядників виступила з протестом проти того, щоби на роковинах Франка не співати „Не пора Москалеви й Ляхови служить". Говорила вона: „То як до мнє пшийдзє ксьондз або дзяк, то я куре і вудкі та добреґо піва на стул, а як я пшиходзе на пшидставєнє, то ви мнє нєпоре спєваце!" Наші люди, звичайно, спокійно сидять, і за своє право не поставляться, як тут на їх очах і на їх добрі польську політику провадять. Але відтак по закутках то наші люди нарікають, і від справи один за другим втікають.

Отже моя рада така: Браття й сестри, пийте та їджте, але свій розум майте, і свого імени сплямити не дайте. Як хто з Поляками там особисто собі заходить, се одно діло, але до публичних українських справ чужих людий не припускайте. Справи українські се справи українського народа, і Українцям як народови з другими народами не по дорозі. Деколи й в українських справах виступали з користю для нас Поляки, але се були чесні Поляки, які признають для українського народа таке саме право на розвій на нашій землі, як ми признаємо їм право до розвою на польській землі. Та таких Поляків дуже мало, а відріжнити чесного Поляка від нещирого, який тільки вдає зі себе нашого приятеля, дуже тяжко. Отже ліпше на чужі сили не спускаймося, а тільки на свої. Будуймо все своїми руками, а тоді не стріне нас ніяке непотрібне розчарованє, і робота тимсамим піде скорше.

Іван Бойко.

—o—

СВОБІДНІ ЛЮДИ БОРЮТЬСЯ, А РАБИ КАРКИ В ЯРМО ГНУТЬ.

В Клівленді виходить щоденна польська ґазета, яка стоїть за польське панованнє над українськими людьми, попирає римсько-польський конкордат, хвалить римо-католицьку церкву за польщеннє Українців. А-ле дня 12. липня принесла ся ґазета мені велику несподіванку. В ній появилася на 3. стороні стаття під наголовком: „Папеж под Кльонтвов".

В сій статті росповідається цікаву історію. Недавно тому римський папа іменував епископа для стирійської дієцезії в Австрії. Папська номінація викликала відразу велике обуреннє в австрійських церковних кругах. Дещо було в тому обурення на те, що на се становище не іменовано о. Зайпля, теперішнього австрійського премієра міністрів, якого вважали головним кандидатом на сю церковну посаду, але о. Павліковського, що досі був адміністратором згаданої дієцезії. Поминенне Зайпля та іменованне Павліковського поясняли собі в сей спосіб, що папа хоче, аби Зайпель не пхався до церковних почестий, але далі вів політику в Австрії і так помагав церкві й священству, хоча він хорий і хотів уже давно уступити з політики.

Але се була тільки маловажна притока до невдоволення. Головна підстава до обурення австрійських католиків на римського папу була в тому, що епископа в Стирії з давних часів іменував архиепископ Зальцбурґа. Се право зальцбурському епископови надав не хто инчий, як папи, і коли тепер папа виступив проти права, признаного другими папами, то проти сього повстали найвірнійші католики. Австрійські священики виступили проти сього іменовання, та висказують побоюваня, що як так далі буде йти, як римський папа буде касувати права, признані попередними папами, то з часом він стане справді абсолютним монархом своєї церкви та буде всі посади, головно товсті, обсаджувати тільки своїми любимцями.

Проти папи виступила навіть „Католицька Церковна Ґазета", яку видають професори теольоґічного факультету в Зальцбурґу. Ся ґазета вичитує римському папі довгу науку з історії. Показує папі, що право зальцбурським архиепископам надав папа Олександер II ще в 1070. році та що сей привилей надав урочистою булею, яку кінчив словами: „А якби хтось самовільно нарушив сей привілей, наданий вам, то най знає, що стягне на себе екскомуніку апостольську і підляже клятві".

Пізнійші папи потвердили привілеї зальцбурського архиепископа, а одна з тих буль, видана в 1218. році, говорить при кінці: „Колиб, однак, хтось відважився на нарушення сих прав, то най знає, що він стягне на себе гнів Бога всемогучого і апостольських князів церкви, Св. Петра й Павла. Амінь, Амінь, Амінь".

На основі сих документів римських папів католицька ґазета зальцбурська робить заключення, що папа своїм самовільним поступованнєм та безправним нарушеннєм прав архиепископа Зальцбурба стягнув на себе гнів Бога всемогучого та апостолів-князів церкви, Св. Петра й Павла, а кромі сього попав під клятву та повинен бути виключений з католицької церкви.

Для мене, як для Українця, не дуже то цікаво, як там остаточно розвяжеться сей небувалий спір, у якому римському папі закидують, що він нарушив закон своєї церкви та повинен бути виклятий. Се тільки показує мені, що ті проклони кидано стільки разів та грожено ними на такі всякі способи, що вони мають навіть на вірних католиків тільки страху, як крик того пастуха: „Ратуйте від вовка!", що кричав так сотки разів для забавки.

Що для мене важне, то отсе. Відколи українські католики стали протестувати проти римсько-польського конкордату, який має повернути українську католицьку церкву в польську інституцію, яка має помагати нищити український народ та поволи його переміняти на Поляків, то проти нас виступили зараз аж з кількох боків з криком перестати оборону своїх прав. Наперед люди, які до недавна ще признавалися явно безвірками, стали нас навчати, що як ми справдішні католики, то ми повинні признати все, що робить Рим, повинуватися тому сліпо, по рабськи. Рим самий або через своїх висланників ломав права уніятської церкви, а вони казали нам мовчати й голову клонити. Рим говорив про духовні потреби Українців в Америці з Польщею, а не з нашою церквою, а вони казали нам на се головами кивати. Римські висланники вели кампанію проти наших протестів проти конкордату, проти наших національних орґанізацій, проти допомоги нашому народови в бортьбі проти Польщі, а сі свіжоспечені католицькі правовіри казали нам принимати все покірно. Наконець ляцький епископ у Шикаґо казав, що нашу церкву вже пора похоронити, а вони теж казали нам на се мовчати. Почалася латинізація нашої церкви, а нарід став протестувати проти сього як проти нарушення своїх прав, і за се на нарід посипалися проклони. На допомогу сій групі пішли ще деякі наші нібито поступові люди, які собі стали доказувати, що справді Рим має слушність, що в тій церкві ніхто не сміє протестувати, що коли ти католик, то повинен похилити голову та спокійно приймати все, що тобі приказують.

Для того я підношу сю аферу зі стирійським епископом, бо вона показує, як вірні католики других народів борються відважно за свої права, коли їх нарушено. Серед Німців в обороні своїх прав не бояться виступити ні католицькі ґазети, ні професори теольоґії, ні епископи. Вони не бояться сказати римському папі, що він поступає як деспот, що він ломить закони, що він повинен бути виклятий власною церквою. Так поступає відважний нарід. Не диво, що він має права, коли своїх прав нікому не дасть забрати. У нашій церкві інакше. За почесть, за гонор, за фіолети, не казати вже за корону, продають погляди, права, сумління. Кождий хоче товстої парохії, кождий хоче бути любимцем, як вже не папи, то хочби послідного папського підніжка.

Уніят.

Мати (до дочки): Що? Ти позволяєш цілувати себе чужому мужчині!?

Дочка: Мамо, я гадала, що ти знаєш його...

—o—

Лікар: Ваш чоловік трохи нервовий, тому повинен перестати курити. Одначе для цього треба богато енерґії.

Жінка: Енерґію я маю, пане доктор.

ГЕТЬ З ЯНИЧАРСТВОМ!

(Стаття надіслана до „Українського Революціонера").

Історія ріжних народів наводить богато примірів ганебної зради, відступства і рабського вислугуваня гнобителям з боку синів поневоленого народу.

Та й в історії українського народу записані такі ганебні факти на чорних сторінках. Як це пояснити?

Коли ходить о індивідуальні акти зради і відступства, то мотивом такого ганебного вчинку є звичайно жадоба особистої наживи, часом звіряча дика месть, ба мнимі чи може дійсні кривди, які такий осібняк відбиває собі потім на цілій справі — коштом свого народу. Колиж ходить о колективний акт зради, то маємо до діла з орґанізованим яничарством, так добре відомим в нашій історії під назвою москвофільства, мадяронства, румунофільства і ляхоманії.

Такі яничари поборюють у своїй ренеґатській заїлости все своє рідне з більшим завзяттям ніж справжні вороги; вони стають тим руїнницьким чинником, тою затроєною болячкою на здоровім національнім орґанізмі, яка розкладає цей орґанізм щораз то більше і доводить його до неминучої смерти.

Ми, національні революціонери, хочемо звернути увагу на одно гидке явище серед нашого громадянства, якого давніще в нас не бувало, а іменно на страшний занепад ідейности серед нашого студенства, яке було і повинно бути найкращим вицвітом народу і станути в перших боєвих рядах за національне і соціяльне визволення нашого народу, що терпить у ляцькому пеклі.

Наше студенство, головно це, що студіює на ляцьких високих школах, забуло своє справжнє завданнє, яке має молодь поневоленого народу. В погоні за теплим місцем, „певним хлібом", повним жолобом воно в більшости і всупереч свому покликанню замісць станути в перших лавах у боротьбі з ляцьким ворогом і власною кровю окропити волю — ховається десь по запічках, або прямо з безпримірним цинізмом стає по стороні ката-гнобителя.

Дух протесту проти насильства, цей дух вічно революційної молодости, який обхоплював колись наше студенство (бож говорилося тоді — „що хто в двайцятім році не був революціонером, той в сороковому році життя буде послідним шубравцем") щез безповоротно, а натомісць дух покори, квієтизму і рабського льоялізму пережер мозки і серця нашої молодої ґенерації, молодої хіба тілом, але вже спорохнавілої духом.

Без розуміння „вчора" свого рідного народу, з котрого вийшли, серед котрого нібито хочуть працювати, без розуміння його сучасного положення, без віри і надії в його кращу долю, вони, ті многонадійні паничики, з резиґнацією, з чолом похиленим в діл пхаються до ляцьких училищ і там смирненько слухають, чого пани їх учать, а іменно — погорди і ненависти до свого народа, а любови і самопожертви для Польщі. Там дістають вони духовний корм (як колись яничари) тай наказ іти між народ та нищити в ньому всі змагання, всі стремління до національного визволення.

Українські народні маси, хоч і в ляцькім ярмі, однак вони живуть і силою своєї стихії здвигаються законом природнього „гону", кріпшають у свойому життєвому стремлінню до визвілля з кайдан неволі. Зростом своїх природніх сил скинуть вони в близькім майбутнім ляцьке ярмо, пірвуть вікові пута і небаром уже прийде до кривавого розрахунку, до смертної та справедливої пімсти за всі кривди і знущання на протягу віків. І того зросту народньої сили не дасться нічим здержати. А історія недавно минулих літ має досить доказів на те, що такі перепони як баґнети і тенки, тюрми або ватаги шпиґунів, поліцейських опришків і своїх же яничар, не в силі спинити цеї революційної національної стихії в широких масах. Навпаки, вони виробляють тимбільше завзяття, гартують і скріплюють бажання розплати.

Більшість нашого студенства не причасна в тім житю-стражданню народніх мас. Народні маси ждуть імпульсивного виступу своєї молоді і вона повинна була вже давно вийти з тої гнилої пасивности, якби була свідома положення свого народа.

Та, на жаль, серед нашого студенства трапляються одиниці, які стають на службу навіть польській поліції і дефензиві, чого не робила студентська молодь ніякого народу.

Таке огидне ремесло підбирали собі осібняки, які стояли поза скобками громадської моралі. Ось до якої моральної безодні докотилася деяка частина нашої студентської молоді, а проче студенство здвигає пленима, силкуючись виправдати такі явища складом обставин. Щож варта така молодь?

Лиш така молодь може бути надією нації, яка свідома того, що нація це велика спільнота тих, що живуть, і тих, що жили, а які не щезли на віки з життя народу. Вони, відходячи з історичної арени, передали грядущим поколінням свої вчинки, цили та ідеї, які здійснюються не одною ґенерацією, а зусиллям довгих поколінь.

Вони виростили так богато поривів, змагань, спогадів слави і присяг пімсти, ту велич безстримної енерґії народу з її активним розмахом. Це не пропащі спомини, але сокровиця нації, з якої можна ще черпати визвольний огонь на протяг цілих поколінь. І саме те „завтра" нації народу вимагає як найбільшого скупчення сил і праці молодих провідників народу. Бо коли хто хоче знати, що йому щось принесе, то це залежить в значній мірі від того, що хто для нього зробить. А що робило і робить на зустріч тої будучности українське студенство? Кругло нічого! А ще гірше, що не приготовляється до нього, а навпаки, відсуває і саму згадку про те, думаючи тільки про забезпечення теплої посади і певного кусня хліба, хочби на ляцькій службі за собачі охлапи.

Всупереч досвідови сучасних подій найновіщої історії усіх народів на кожньому місці бачимо, що визвольна національно-революційна боротьба підготовлялася саме національно свідомим студенством. Коли наша молодь пізнає сю правду, поставить її понад усі инші „засади і права", коли вона стане свідомою, тоді вона зреґабілітується в очах нашого народу.

Під сю хвилю ще кілька слів і про наші студентки. Коли між студентками чужих націй бачимо світлі приміри революційної самопосвяти і запалу, який поривав навіть сильнійший пол, то наше академічне жіноцтво не то що не може виказатися такими геройськими постаттями, але воно в своїй неорґанізованности й інтертности являється змарнованим національним капіталом. А це велика шкода, бо, як каже один німецький великий державник: „де жіноцтво є холодним і байдужим супроти своєї вітчини і нації, там мусить поблиднути звізда щастя цего народу. Нація, до якої лише мущини зачисляються, а жінки відчужуються від неї, не може довго іствувати". Тому наше жіноцтво також не повинно забувати на свій обовязок супроти поневоленої батьківщини.

Тому кличем нашим хай буде: геть з яничарством, геть з байдужністю і льоялізмом супроти Ляха! Де брак поривів, де нема віри в ідеали любови, обовязку супроти батьківської, зрошеної потом і кровю землі, де розпаношилося байдуже карієровичство і рабський дух покори та слухняности найлютіщому ворогови, катови українських народніх мас, там не може бути бесіди про визвольну боротьбу, чи хочби кращу будучність нації.

Яничарами чи карієровичами не доробилася ще ні одна нація кращої долі; теж саме буде і з нами, якщо не завернемо наше студенство з тої блудної стежки, якою воно ходить сьогодня.

Тернистий.

ГОДІ ТАК ДАЛЬШЕ!...

Знаю одну паню з комітету опіки над політичними вязнями.

Запопадлива, роботяща, бадьора, енерґійна.

Від кількох одначе днів бачу зі здивованням, що подалася.

Бадьорости вже ні сліду, енерґія так і завмерла.

— Що таке? — думаю здивований і відповіди найти не можу.

Вчора нарешті стрінув її знову. Сум з лиця так і вдаряє, очі підпухли.

— Що з вами, добродійко?...

А вона:

— Тріблінґ... — і голова ще низче.

— Як Тріблінґ, що саме?...

Голос як зпід землі: — Ви чули, що вязничний дозорець Тріблінґ на процесі інж. Мельника і тов. зізнавав?...

— Чув, і що з того?...

— Як, що з того?... Виходить ясно, що наші політичні вязні погану забаву вибрали. Сами себе побивають, ребра ломлять... І щож громадянська опіка поможе, як вони сами!... Дур напав людей, чи що?...

Справді. Розумію тепер смуток моєї знайомої. І думаю, що до наших політичних вязнів окрему делеґацію від громадянства післати треба. Хай залишать... Дозорець Тріблінґ, людина порядна, сніп світла на психіку наших вязнів кинув. І з його слів виходить картинка невесела. Ось:

Сидять собі наші вязні, з нуду у воздух плюють і лапають. Лапають годину, лапають дві, а врешті інж. Мельник:

— Давайте, братчики, поколотимося трохи!... Нудно так...

— Давай!

І зачинається. Бачиш тільки, як голови об мур Морзого абетку вистукують... Зелений Зиблікевичові по ребрах закаблуками, а той тільки і просить: — ще, ще!...

Щойно дозорці вязнів відратовують, рани промивають, заспокоюють...

А вязні: — ні, ми битися хочемо, пустіть!...

— — — — — — — — — — —

Зле з нашими політичними, громадяне шановні. Шкідлива авантюрничість в них родиться... Треба зарадити цьому, — обовязково треба.

Аристид Шишка.

Пані відправила несподівано покоївку.

— Таж вона сповняла як слід усі свої обовязки, — каже здивований чоловік.

— Так, але також і мої!

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

290.

Сестрицтво Пресв. Богородиці в Клівленд, О., відділ 112. У. Н. Союза.

Хвальний Заряде! — Посилаю Вам виказ жертв, зложених членами нашого відділу, в квоті $15.25, а $10 з відділової каси, отже разом $25.25. Наша клівлендська кольонія пережила в останніх часах богато ріжних прикростей, а се є причиною нашої невеликої жертвенности на ріжні добродійні ціли. Певна річ, що таку інституцію, як Сиротинець-Захист У. Н. Союза, треба всіма силами попирати, і ми твердо віримо, що наша громада, як тільки прийде трохи до себе, сповнить гідно свій патріотичний обовязок. — О. Кульчицька.

ТАМС, ВЕСТ ВЕРДЖІНІЯ.

Замітка.

В числі 161 Свободи з 14-го липня 1927 р., в поіменнім звіті жертвовадців на Сиротинець-Захист У. Н. Союза, поза членами і відділами У. Н. Союза, було поміщено, що Магда Іван з Тамс, Вест Ва., жертвував $20. Правильно має бути Магун Іван, член Укр. Нар. Помочи жертвував на Сиротинець-Захист У. Н. Союза $20.00. — Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

P. LORILLARD ЗАКУПИЛА ФАБРИКУ REYNOLDS TOBACCO CO.

Джерзисітська фабрика побільшила виріб о 25,000,000 Old Gold Цигареток денно.

Другий важний крок в тютюновій індустрії проголошено недавно P. Lorillard Компанією. Компанія закупила фабрику цигареток R. J. Reynolds Tobacco Company в Jersey City, котра перенеслася до Winston-Salem, North Carolina, щоб поширити виріб Old Gold цигареток, які розходяться у великій скількости під сю пору. Звідомляють, що фабрика в Джерзи Ситі збільшить виріб від 25,000,00 до 30,000,000 Old Gold цигареток денно до теперішного виробу компанією Lorillard. Lorillard ставить ще одну фабрику в Louisville, Ky. для виробу цигареток. Ся фабрика буде готова в осені і побільшить виріб цигареток о таку саму скількість, що теперішна в Jersey City.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АКРОН, О.

Збірка на мітінґу на Дім Інвалідів.

На мітінґу Бр. Сошествія св. Духа, від. 295 У. Н. Союза, зібрано між членами на будову Дому Українських Інвалідів $12, які вислано до краю через Обеднанне.

Жертвували: по $1: В. Пільгуй, М. Філяс, К. Цепко, А. Косоноцький, Г. Лесняк, Ф. Дрижак, а дрібними зібрано $6.

А. Косоноцький.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Збірка на читальню Просвіти в Пядиках, пов. Коломия.

На зазив Будівельного Комітету в селі Пядиках, пов. Коломия, на прислану листу зібрав нище підписаний 269.40 дол.

Датки зложили слідуючі громадяне: по 20 дол.: І. Шевчук; по 10 дол. М. Замулінський, І. Пятничанський, Ф. Замулінський, П. Ткачук, Я. Скроцький, В. Чередарчук, І. Волошин, І. Мельничук, Ю. Романюк; по 5 дол.: Д. Мельничук, Ю. Любонький, М. Вишиванюк, К. Романюк, В. Шевчук, М. Шевчук; по 3 дол.: М. Голійни, О. Веклинець, В. Богачевський; по 2 дол.: І. Тодор, І. Гайовий, М. Чабан, В. Мельничук, І. Рибчук, І. Петрик, О. Мосюк, М. Пастух, Д. Харюк, Марія Максимюк, Ф. Волощук, О. Мельничук, С. Іванічак, К. Мельничук, О. Романюк, Н. Гнатюк, Ф. Бучинський, О. Гнатюк, І. Романюк, І. Семенюк, М. Ф. Насевич, Т. Гуцуляк, А. Крупа, Т. Мельничук, М. Дармограй, А. Черкас, Д. Угорчук, И. Венгринюк; по 1 дол.: Т. Смок, Л. Григорчук, С. Берекщук, Д. Гайовий, І. Луцків, Н. Деделюк, Ю. Сьомко, Ю. Каратник, И. Семенович, Г. Лесюк, І. Мосюк, І. Тодор, А. Флисак, Р. Мандюк, В. Зеленевич, В. Матлюк, М. Мочернюк, М. Гелембюк, Д. Бакай, О. Москалюк, Н. Солтанюк, И. Матлюк, В. Опир, М. Ґелета, Д. Кобильник, М. Сподарик, І. Васильковський, Г. Кондрацький, И. Шаварин, Н. Гайдамаха, Г. Гонта, М. Мотрук, І. Бурштинський, А. Олійник, М. Луцик, Н. Захарчук, В. Зеленевич, В. Сербенюк, Ф. Лисенко, В. Пеленський, І. Пеленський, В. Канюка, Н. Самбір, О. Кульчицький, Д. Гальчук, В. Герей, О. Жупник: по 50 цнт.: В. Стефанюк, І. Потучко, І. Томаш, И. Потучко, Н. Петрик, Ф. Гросмен, Ю. Терпелюк, В. Винник, И. Буката, І. Кісь, А. Бучацький, І. Дикан, И. Стриковський, Н. Рогатинський, І. Карбовський, П. Березовський, І. Явний, О. Абрамюк, П. М. Свірнюк, Г. Гудима, Г. Григорчук, М. Кузьмин, І. Сербенюк; по 40 цнт.: Л. Радковський, а по 25 центів Н. Кришталович, П. Зубик.

В імени Будівельного Комітету складаю щиру подяку всім жертводавцям, між котрими були також Поляки і Литовці, за так видатну поміч на будову Народного Дому в Пядиках, котрий є конечним для культурного піднесення нашого селянства.

З повищої збірки вислав я на руки Комітету 265 долярів а 4.40 дол. оплачено за пересилку.

Іван Шевчук.

— Мамо! — каже маленька Леся — Володко найлінивіший хлопець на всьому світі.

— А то чому? — питається мати.

— Він усе як я молюся вечером жде лише тої хвилі як я кінчу молитву і скажу лише: „Амінь!"

— Ми прийшли сюди до тої країни разом із завойовником — каже шляхтич-хвалько.

— То дуже можливе, — відповідає йому хтось із слухачів — але тоді іміграційні закони не були ще такі строгі, як нині.

ЖАРТИ.

Дивний жаль.

Фернандо Паер італійський композитор (1771—1839, найславніші його опери „Каміля" і „Сарджіно) вертав із похорону своєї дочки, під рямя з приятелем. Всі сподівалися по Паеровій дочці, що буде світової слави артисткою. Тому дуже жалував за нею батько. „Такий голос!" плакав Паер — памятаєш, як вона співала каватину з „Севільського цирульника"? „Ніколи не забуду того!" — відповів приятель. „Або арію „Ді танті пальпіті" з „Танкреда". Під впливом таких чарівних споминів Паер у цвинтарній брамі став співати це гарне місце з опери. До співу прилучився і приятель. Співали серед ревних сльоз і схвилювання. Люде, що були на похороні, думали, що вони оба збожеволіли.

Чемність.

До трамваю ввійшов професор, йому зараз зробила місце маленька дівчинка. Професорові це дуже сподобалося, він похвалив дівчинку: „То дуже гарно, що ти така чемненька, що уступаєш місце старшим людям, А як ти називаєшся, маленька?"

На те дівчинка таксамо чемненько вклонилася і каже:

„Називаюся Марійка Котович, прошу татка!".

Учитель вибив Івася й питається: „Защо я тебе вибив?"

Івась таки досить сердито відповів:

„То пан професор вибили мене до безтями, а тепер самі не знають завіщо й мене питаються!"

Батько (до сина, якому помагав писати шкільну задачу): А що казав учитель?

Син: Казав, що я з кождим днем усе більше ідіотію.

— Мамо, — питається донечка — чи ти сказала таткови, що я хотіла би мати радіо-апарат?

— Я казала, але тато не хоче купити.

— А ти що на те? — питає дочка.

— Я просила дуже, але надармо.

— Певно! Для мене то лише просила мама, а для себе, то була би зімліла і татко зараз купивби!

Батько: Нині, діти, получу з радіо-стацією, яку самі собі виберете. Що хочете: Лондон, Париж, Рим, Берлін?

Синок: Тату, я хочу Африку. Я так хотів би почути рев льва!

Яцківський оженився. Молода жінка епереду наче дошка, ззаду має горб. Оден із приятелів Яцківського каже: Який він дурень той Яцківський! Чому він не дасть перешіпцювати собі жінку.

— Три лікарі оглядали мене, а кождий видав иншу діягнозу.

— І в нічім не погоджувалися?

— Чому ні? Кождий з них зажадав по 20 долярів.

Шеф кличе бухгальтера до своєї кімнати і каже:

— Ми збанкротували. Цілий маєток фірми виносить лише десять тисяч долярів. Але хай то позістане між нами.

— Добре — каже скоро бухгальтер — для кождого з нас по половині.

— Питаюся вас — каже суддя строго до обвинуваченого — чи ви почуваєтеся винуватим чи ні?

Обвинувачений підвівся поважно з місця й заявив протестуючо:

— Високий суде! Як я тут ішов, не міг я сподіватися, що мені задаватимуть вашу роботу.

ЗАВЕДЕННЯ ДЛЯ ПОПРАВИ ЛЮДЕЙ.

Російський публіцист Е. Гард помістив в ленінградському часописові „Красная Газета" цікавий опис діяльности хірурга, професора Богораса, що поклав собі за завдання направу уломностей та недостач людського тіла.

На одній вулиці в Ростові над Доном — пише Е. Гард — показали мені прохожого з заміткою, що цей осібняк то направлений чоловік. Він малого росту, але не карлик, бо його ноги продовжено на яких десять центиметрів. Колись він мав ноги карлика, але у віці 35 літ він прийшов на клініку професора Богораса, де йому продовжено кінчини.

Імя професора Богораса знає в Ростові кожна дитина; він, як той лікар забавок в казках Андерсена. Росказують, що він продовжує носи, ноги, з одного пальця робить два, одним словом, цілковито переробляє людей.

В клініці професора Богораса лежить молода жінка, ціла позшивана. Лице, шия, рамена, руки — в швах. Історія цеї жінки не звичайна. Одної ночі вдерлися до її хати в Катеринославі бандити, які порізали її ножами і півживу кинули в кут. З жінки лишилася безформна маса. Її відвезли до Ростова, до професора Богораса, де її зшили і привернули до життя. Тепер вона сидить на своєму ліжку, усміхається і розказує мені:

— Мене в цілости направили, бракує мені тільки два пальці на правій руці, які бандити відтяли. Але професор каже, що і це він направить. Він перенесе два пальці з ноги на руку і за яких десять — дванацять днів вони зростуться.

Біля цеї жінки лежить дівчина, робітниця з фабрики макарону в Таганрозі. Машина відірвала їй долоню і пошарпала руки. З її живота взяли кусень мяса і зробили долоню, а пальці повипростовували так, що один вже функціонує.

Але є там ще більш казкові випадки. Лежить там шістьнацятьлітня дівчина з одною короткою ногою. Але та нога замітно росте. Уживається до того скомплікованої системи. Через кість коліна переведено цвях, якого обидва кінці виставлено на зовні. Від тих обох кінців тягнуться аж до підошви стопи два шнурки, до яких прикріплений тягар, що своєю вагою на протязі означеного часу продовжує ногу на вісім до десять центиметрів.

В окремій кімнаті видно особливу людину. Це створіння з трудом можна назвати чоловіком. Це чотирнацятьлітня дівчина, ідіотка з уродження. Ще перед восьми місяцями сиділо це створіння з отвореним ротом, з якого постійно виплавала слина. Дівчина не сміялася і не просила їди; її відживляли штучно. Вона була як кусень дерева, який природа як би на сміх натхнула життям. Біля неї лежала друга хора жінка. Їй треба було вирізати якраз залозу, якої бракувало ідіотці. Цю залозу й перенесено з одної на другу. Вже два тижні після того почав кусень дерева перемінятися в людину. Далі стала вона фізично розвиватися, оживати. Тепер вона сміється, радісно говорить як розумний чоловік і розвинулася за пів року якби за сімнацять.

Професор Богорас розказує, що дуже часто здорові люде приходять до нього з проханням, збільшити або зменшити їх ріст, тощо. Але в таких випадках професор не береться до операції, бо він виходить з того заложення, що його клініка не є інститутом краси, але заведенням для направи хорих і зле розвинених людей.

— Що то за пан цілував тебе вчора в альтані? — питається Марійка товаришки.

— А в котрій годині? — питається товаришка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ